

פ.ר.ו.ט.ו.ק.ו.ל.ס.ס' 22

מישיבת ועדה הפנים ואיכות הסביבה, שהתקיימה
בלשכת נשיא המדינה
ביום ד', א' בסיון תשל"ד - 22.5.1974
בשעה 10.00

נשיא המדינה א. קציר
י. חמיר - היו"ר
נ. אליעזר
א. אבו-הצירא
י. בארי
א. גבלבר
א. הרליץ
ס. הכהן
א. ורטמן
א. יפה

י"נ כח ו :

ג. שומרון - סנכל לשכת הנשיא

י. ברזני מזכיר הוועדה :

ע. השמשוני רכזת מידע :

א. אדלר ר ש ס ה :

בעיות השמירה על איכות הסביבה.

סדר-היום :

709 -

הי"ר י. תמיר:

ארוני הנשיא, אנו מודים לנשיא
שהואיל לקבל את ועדת הפנים ואיכות
הסביבה. אנחנו יודעים שאתה מודע מאד לבעיות האקולוגיות הסביבתיות,
וביורך הכרתך אף נגעת בהן במישורין. עובדה זו עוררה אותנו לפנות
אליו ולקיים פגישה מיוחדת במינה, בלשכת הנשיא, בנושא זה שהוא אחד
החשובים בעניני הפנים, שעדיין לא כל הציבור ולא כל המדינאים במדינה
מכירים את חשיבותו. מפגש זה הוא אחד האמצעים להחדיר את התודעה
הזאת, שהיא היום נחלת רבים וטובים ברחבי העולם, וגם בארץ, בעיקר
בקהיליה המדעית ובכנסת. אינני בטוח אם בממשלה מחשיבים את הנושא
במידה הראויה, ומפגש אצלך, ארוני הנשיא, עשוי לחרום גם בכיוון זה.

לפני ארבע שנים הקימה הכנסת ועד
פל-סיעתו לעניני איכות הסביבה. השתתפו בו 18 חברים מכל חלקי הבית,
כי הנושא הוא על-פוליטי. הוועד הזה פעל בצורה יעילה, ובתוקף היקפו
הכללי השפיע על מהלכי החקיקה, זירז אותה ואף קבע עובדות.

כתוצאה מכך הקימה הממשלה מוסד ששמו
"ועדת מנכלים לעניני הסביבה", שהממונה עליו היה מר צבי טרלו. ועדה
זו לא הצליחה משום שלא היה לה ביסוס תחיקתי, והיא נתבטלה. בלחץ
הכנסת על משרד ראש הממשלה - שבסמכותו נמצא המוסד למחקר ולפיתוח -
הוטל על סגן ראש הממשלה לכונן שירות לשמירת איכות הסביבה, שירות
הווקם לפני כשנה, בראשותו של ד"ר אורי מרינוב.

השירות הופיע זה הפעם הראשונה לפני
כחדשיים במסגרת תקציב ראש הממשלה, עם הקצבה זעומה של 2 מיליון ל"י.
זוהי למעשה התארגנות ראשונה לטיפול בקנה-מידה ממלכתי-ממשלתי בנושא
איכות הסביבה. כי טיפול מסעי בבעיות השמירה על איכות הסביבה יצריך
תקציבים אחרים לגמרי. אבל זהו כאמור מוסד חדש.

בו בזמן נשלה ההכרה בכנסת שדרושה
ועדה מיוחדת של הכנסת לענין איכות הסביבה. כתוצאה מההתארגנות העל-
סיעתית כמה לפני כשנתיים ועדת או-הוק לעניני אקולוגיה. בכנסת
השמיעית בטלה ועדת האו-הוק, וועדת הפנים הוסמכה להיות ועדת הפנים
ואיכות הסביבה. זוהי התקדמות ממדרגה ראשונה. אני חושב שאנחנו בין
בתי-המחוקקים המתקדמים ביותר בטיפול בבעיות איכות הסביבה.

אני מצטער שאיננו מרגישים שהממשלה
מצידה עושה את הצעדים המקבילים לאלה שעושה הכנסת.

בשנים האחרונות הנחנו על שולחן
הכנסת מסקנות בעניינים מגוונים ושונים, החל בנגיפים וחסידים בירדן
ובכנרת, וכלה בסכנת יתושים בירושלים והסביבה כתוצאה מזרימת מי
בירב, סכנת זיהום הכנרת והרעלת מימיה, וכו' - עשרות הצעות ומסקנות.
כתוצאה מכך נעשו פעולות חשובות מאד שבעקבותיהן אזמרים שהצלנו את
הכנרת מכליה. והכנרת הרי מספקת מים לשליש האוכלוסייה.

נשיא המדינה א. קציר: שם הבעיה היא חומר חנקני.

הי"ר י. תמיר: חומר חנקני, והשפכים.

נשיא המדינה א. קציר: יש גם יחידת מחקר שמטפלת בזה.

א. יפה: יחידת מחקר של מקורות, שעובדת
באופן שיטתי ליו מכוני השאיבה.

הי"ר י. תמיר: הוקמה גם מינהלת הכנרת, עם תקציב
של כמה מיליוני לירות, בראשותו של
עמוס הרפז. בקיצור, עושים עבודה מבורכת ומוצלחת. לפני כשבוועיים
קיבלנו דו"ח מפורט.

היו"ר י. תמיר:

ב-1971, 1972 ו-1973 הגישו חברי כנסת עשרות הצעות לסדר-היום, והונחו מסקנות בענין מצב זיהום האויר במדינת ישראל, בענין ביצוע החוק למניעת מפגעים (חוק כנוביץ), בענין בעיות הזיהום המבייתי וסכנותיו, התארגנות הממשל לשם טיפול בבעיות אלו, וכו' וכו', ויש החלטה האומרת על דעת כל חברי הכנסת שהגיע הזמן שהממשלה תכונן משרד מיוחד לאיכות הסביבה. הונחו מסקנות בענינים הנוגעים לכל שטחי החיים הנוגעים לאדם וסביבתו.

קיבלנו תמיכה רחבה בציבור. באוניברסיטאות ירושלים, ת"א ובר-אילן הוקמו פקולטות מיוחדות, ומכון מיוחד הוקם על-ידי הטכניון ומכון וייצמן. בינתים הייתה גם חקיקה ביזמת הממשלה וביזמת חברי כנסת להגנה על נוף הארץ נגד חציבה פראית, ושיפור מקומות החציבה ושיקומם, כמו גם בענין שפיכת שמיים לים וכו'. העצמים על עבירות בשטח זה הוגדלו פי כמה.

אני מבקש להביא לידיעת הנשיא וחברי הוועדה שני מסמכים: האחד - הודן בנושא הקמת משרד ממשלתי מיוחד, מיניסטריון מיוחד לעניני הסביבה. בחו"ל יש לענינים אלה מחלקות מיוחדות עם תקציבי ענק ועם סמכויות להשתלט על הפיצול והפיזור הרב של סמכויות שכולן נוגעות לבעיות איכות הסביבה. בארץ עוסקים כיום 14 משרדי ממשלה בצורה זו או אחרת בנושאים הכפופים לתכנון הפיזי של המדינה, שמדיה על בעיות הסביבה, שירותים וכו'.

בעקבות כל ההתפתחויות הללו והקשיים שנוצרו בעיקר בשפלת החוף הצפונית כל-כך, באה ועדת האקולוגיה ב-5.7.73 וסיכמה בין היתר: "על הממשלה להקים משרד ממשלתי מיוחד שיהיה הגוף הממשלתי המוסמך לתרום ולבצע את תפעולות בנדון, ויהיה אחראי למחקר הקשור בכך ולקידום הנושא". זה בדיוק לפני שנה.

לפני ימים אחדים קיבלתי מד"ר אליעזר טל, מנהל המועצה למחקר ולפיתוח, דו"ח חשוב ביותר בענין התארגנות הממשלה בשאלות איכות הסביבה; בין היתר הצוות: פרופסור דניאל השמשוני, ד"ר משה ארנסט, ד"ר א. שפירא, ועוד. דו"ח זה מדבר ישירות על צורת ההתארגנות שתתן תשובות לבעיות הסביבה, בכל השטחים: מים, אויר, חופים, קרקע וכו', והוא מצביע על אלטרנטיבה אחת, האומרת שהגיע הזמן שבישראל יקום משרד ממשלתי, כפי שקיים היום ב-42 מדינות מפותחות, מיפן ועד ארה"ב, ומגדמניה ועד לדרום-אפריקה. מומלץ בדו"ח על הקמת משרד לסביבה, שיכלול את האלמנטים שהדו"ח מפרט. כלומר, יש כאן גם החלטה של הכנסת וגם המלצה של אנשי מדע, ועכשיו נודמן לנו לבוא אליך, אדוני הנשיא, כשהמסמך הזה ברשותנו, דבר שמחזק את החלטות הכנסת.

הייתי רוצה שהמיועד לראשות הממשלה, מר רבין, יתן גם הוא דעתו לענין זה, ואף כתבתי לו לאחרונה מכתב ברוח זו.

אני רוצה לסיים ולומר: אינני בטוח אם זה אכן יהיה, כי אנחנו חיים בזמנים לא נדרמליים במדינה. אבל הפגישה אתך, אדוני הנשיא, היא אמצעי בדוק לתת גושפנקא לחשיבות הרבה של המועצה, ואני מבקש עתה מחברי הוועדה להוסיף את דבריהם.

א. יפה: התמונה שצירף היו"ר נראית לי ורודה. כלומר, היא אומרת שיש התקדמות. אני מצדי רוצה לציין שבתקציב שהוצע (ועדיין לא אושר) יש 0,04 פרומיל בלבד לעניני איכות הסביבה.

נשיא המדינה א. סציר: 0.04 פרומיל מתקציב המדינה כולו, כולל התקציב לבטחון שמסתכם ביותר מ-30 מיליארד לירות.

א. יפה: הסכום הוא בסך הכל בסביבות 22 או 24 מיליון לירות, כל התקציב כולו, במשרד החקלאות ובכל המשרדים האחרים.

א. יפה:

יש בעיה אחת שאנחנו שומעים עליה הרבה, בעיקר שאנחנו מדברים על זיהום המים ומקורות המים, תת-קרקעיים ועליונים. אני יודע שנעשות הכנות בשטח זה, בעזרת הבנק העולמי, כדי לפתור הרבה בעיות בוועדה, אבל עוד לא פתרנו אותן.

אני רוצה למסור כאן דו"ח שיבהיר מה נעשה כרגע בארץ, במה שנוגע לתפקידי השני (נוסף על היותי חבר כנסת).

אנחנו טוענים תמיד כלפי התושבים שהם מזהמים ומלכלכים, והדבר במידה רבה נכון. אבל אחרי עבודה של 10 שנים הגענו למסקנה שאם אנחנו עושים את הדברים הדרושים על-מנת שהקהל יוכל להתנהג בסדר - 95% מהציבור מתנהגים בסדר באותו מקום. מה שחסר להם זה הסידורים שיאפשרו להם לשמור על הנקיון בכל מקום.

ב-10 השנים האחרונות הגענו בשטח פרחי הבר למשל לכך שרואים את פרחי-הבר בארץ; הם התרבו בכל מקום. בשטח חיות הבר היינו לפני 10 שנים על סף השמדה ממש, בעיקר של ציפורים טורפות (דורסים). אחרי הכל אנחנו "ארץ הצבי", ולמעשה עמדנו בפני הכחדת המין הזה. כשהתחלנו את הפעולה היו לנו כ-800 צבאים בארץ. היום יש לנו כ-5,000, והם נמצאים במקומות שלא היו בהם קודם. הוא הדין בייעלים: היום יש לנו כבר כ-2,000 או 2,500, והוא הדין בצבועים, זאבים, נמרים שהתגלו אצלנו, תנים ונמיות. העולם התעשר הרבה יותר כתוצאה משמירה.

ציפורי-השיר התרבו בארץ באופן יוצא מן הכלל כתוצאה מגנים וכו'. כל זה אומר שאפילו באמצעים מעטים אפשר לעשות, והציבור בחלקו אף נענה.

בארץ יש עושר בלתי יודע עד היום. נופי הארץ יפים באופן יוצא מן הכלל. אנחנו צריכים רק להגיע לכך שמישהו יכיר בזה שהעבודה הזאת היא הכרחית. כמו שצריך לתת לבני אדם מקום לעבוד, ואח"כ כבישים, חינוך וכו' - כך אנחנו צריכים לדאוג בארץ הזאת למקום שבו יוכלו האנשים לחיות ולבלות. ולכך עוד לא הגענו. התקציבים העומדים לרשות כל ענייני הסביבה הם מצומצמים מאד. אני יודע גם מדוע. אבל חוץ מן ההצדקה שיש בכך - יש בכך לעתים גם חוסר התחשבות. מספר המכתיות בארץ הולך וגדל; הזמן והכסף העומדים לרשותו של אדם גם הם הולכים ורבים, ואנחנו צריכים לפתוח שטחים חדשים בארץ שבהם יוכלו האנשים לבוא ולבלות, ליהנות ולהתבשמ. ולכך אנחנו צריכים עכשיו לגשת.

בשיא המדינה א. קציר: לבי פתוח לעניין; בזה אין צל של ספק. יותר מזה: אם תרשו לי להעיר - אני

נרוכח לדעת יותר ויותר שכדור-הארץ הוא כולו מערכת סגוה. תמיד התחנכנו על הדעה שזוהי מערכת פתוחה: אם נשתמש בברזל - מישהו יחזיר אותו; נשתמש במים - אלוהים יחזיר. מבחינה זאת דומים כל האנשים על פני כדור הארץ לאסטרונואוס היושב בקופסה ומרחף בשמים. אין מקורות מהחוץ, ואם נשתמש במקורות שלנו - אנחנו הורסים את העושר הזה לדורות הבאים. הטיפול בשמירת הטבע חייב להיעשות, גם כדי שאפשר יהיה ליהנות וגם לשם "תכלית", שיהיו לנו מים וכו'. אני עוקב אפוא מתוך אהרה רבה אחר כל מה שנעשה מבחינה תחוקתית, גם במסודות ההשכלה הגבוהה וגם במועצה הלאומית למחקר ולפיתוח. אני יודע שלאקדמיה יש ועדה מיוחדת ואף עתון לעניין זה ("ביוספירה").

אשמח אם תוך כדי דיון תצייעו לי הצעות ותגידו מה אני יכול לחרום. כי אשמח לעשות זאת. עניין מינוי שר מיוחד הוא בעיה פוליטית, שבה אתם מבינים יותר ממני. אבל שצריך להגביר כאן את הפעילות - בזה אין צל של ספק. אבל אנא, תאמרו לי דברים, אם יש, שבהם אני יכול לעזור.

א. הרליץ: אנחנו מדברים כאן בעצם על איכות החיים בארץ. הוועדה הזאת עוסקת גם בענייני משטרה. בתחילה חשבתי שזה מוזר. אבל עכשיו אני רואה שבצירוף הזה יש גם ברכה. יש לנו כאן בעיה של דעת-קהל שצריך להתגבר עליה. כי אנחנו באים לארץ הזאת עם רקע של גיטו, ששם היה הבית חשוב אבל הסביבה לא. שנית, אומרים שאלה העומדים על עקרון שמירת איכות

א. הרליץ:

הסביבה פוגעים בקצב הפיתוח, ומעמידים את העניין בעניין של ניגוד אינטרסים, תופעה שנתקלנו בה בוועדה לא פעם, כמו למשל כשדנו בעניין ביחוד נשר. אסור שיפיקו מלט במחיר כפי שעלול היה להיות בהרטוב. גם על העניין הזה מוכרחים להתגבר, ומוכרחים לעשות הרבה יותר במערכת החינוך. ההצלחה של פרחי-הבר היא כולה של הילדים, וצריך להעתיק את הדגם הזה של גיוס כל ילדי הארץ, דבר שאינני בטוחה שהיום אמנם נעשה.

גם בחקיקה חסר הרבה. בין היתר חסרים לחקיקה שיניים, שלמישהו תהיה זכות וטו.

ודבר אחרון הוא עניין היישום. כאן יש מערכת שלמה שעדיין איננה מאורגנת כל צרכה. אינני יודעת מה יציע לך היו"ר, אדוני הנשיא, כדברים שבית הנשיא יכול לעזור בהם. אבל מדי פעם מקיים בית הנשיא אכסניות לדיון, שאינן מחייבות אבל נותנות לעושים במלאכה הרבשה גיבוי ומעמד. אנשים רבים העוסקים באיכות הסביבה כיום קצת מתוסכלים; יש להם רושם שהם עושים עבודה דו-קיוטית, ושהציבור איננו אחם. טוב היה אפוא אילו ביחד עם עבודתו של ד"ר מרינוב ייכלל הנושא הזה בין הנושאים החברתיים שאם רק תוכל - תקדיש להם תשומת לב.

י. בארי:

למעשה פעלה הכנסת רבות, והמצב היום הוא שכלים חוקיים לא חסרים. הבעיה היא שהממשל איננו מפעיל את הסמכויות שהכנסת הקנתה לו. ומבחינה זאת נראה לי שאתה, אדוני, כנשיא וכמדען תוכל לתרום תרומה חשובה.

חוק כנוביץ הירוע חוקק ב-1961. אין צורך להסביר שלא די לדבר על זיהום אוויר בצורה כוללת ולומר שזיהום אוויר אסור. לכן הסמיך החוק את השר להתקין תקנות ותקנים מחייבים שלפיהם יוכל כל גורם מזהם פוטנציאלי לדעת היכן הוא עומד. 13 שנה לאחר חקיקת החוק עדיין אין במדינת ישראל תקנים מחייבים לגבי פליטת מזהמים ממקורות שונים. בעקבות כג' צ' מסויים חלה תזוזה קלה, אבל גם זה רק בשטח אחד בלבד. וכל האמצעים האחרים לא יועילו כל זמן שלא יהיו תקנים. רק גימים האחרונים אמר שר הבריאות בכנסת שעוד זמן רב יעבור עד שיתקנו כל התקנים הללו.

בתקציב של משרד הבריאות מוקצב למעבדה לזיהום אוויר פחות מפרומיל אחד מכלל התקציב של משרד הבריאות. זוהי מעבדה שאמורה לפתח את המחקר בשטח זיהום האוויר, שבראשה עומד ד"ר דונגי, הפמונה על המעבדה הארצית למניעת זיהום אוויר, קריינה, רעש וריח. מזה 12 שנה עומק ד"ר דונגי צאיתור תעשיות, מה צריך להיות מרחק הכסחון בין תעשייה פלונית לבין מרכז ישוב. עד היום אין תקנים בעניין זה, שיחייבו את רשויות התכנון והבניה.

מה שנוגע למקורות מים, נהרות ונחלים - סמכויות מופלגות הוענקו לנציב המים; אסור לסלק שפכים אל מקורות מים אלא לפי תכנית מאושרת של נציב המים, הרשאי לנקוט בצעדים אף על חשבון הגורם המזהם. ואף על פי כן באים נציגי הממשל ומסבירים לנו שכל הנהרות והנחלים הפכו לתעלות-ביוב פתוחות. אבל משרד החקלאות הוא הרי הממונה על כך. למה אין הוא מפעיל את הסמכויות שהוענקו לו?

ולעניין הסתירה שרואה הממשל בין

פיתוח לבין אקולוגיה - כאן דרושה הסברה מקיפה, וכאן יכול אדוני הנשיא לעזור. רק אחמול אמר שר החקלאות בכנסת שהאקולוגיה היא "שירה". כאן שורש הבעיה, ונראה לי שאדוני הנשיא, יותר מאנשים אחרים, מסוגל להפעיל את השפעתו בעניין זה.

ג. אליעד:

כבוד הנשיא אמר שמשרד מיוחד הוא עניין של שיקול פוליטי. לפני שלוש שנים הוקמה הוועדה המתנדבת בכנסת, ומיד זופנו למשרדו של סגן ראש הממשלה כדי להודיע לנו על הקמת ועדת המנכלים. אני מצוי אמרתי מיד שאינני מאמין בוועדת המנכלים. אינני חושב שיש ניגוד אינטרסים בין פיתוח ובין שמירה על האקולוגיה. אבל כשכל הפיות הרוצים לבלוע מיוצגות במקבילית-הכוחות הזאת, ואילו הקול היחיד הרוצה למנוע זיהום

ג. אליעד:

איננו מיוצג בה - איך אפשר לשמור על האקולוגיה? כשנציב המים צריך להפעיל את סמכויותיו - הוא מתנגש עם קבוצות הלחץ במשרדו, ואין לו קבוצת-לחץ בגדית. ובלי פתרון לבעיה הזאת נמשיך להסתובב בחלל.

אין כאן שאלה של ניגודים, אלא של השראה. ובמדינה הזאת חסרה השראה. ואם רוצים לתרום באופן מעשי - אין ברירה אלא שיקום משרד מיוחד, למרות שאדוני הנשיא אומר שזוהי שאלה פוליטית.

יש למשל הבעיה של מפעלי המלט בחיפה. השיטה פשוטה: יש להם שמונה שנים זמן עד שייגמר שטח החציבה הנוכחי. במשך שמונה השנים הללו אין מי שילחץ להקמת המפעל בשפרעם. הם מחכים; אין מי שידרבן אותם, אין משרד הנושא באחריות - וכשיעברו שמונה השנים, פתאום אין זמן, והרי אי-אפשר להפסיק אספקת מלט בארץ, וכך לוקחים לנו את הכרמל. אם אין כוח שיעמוד מנגד - שום דבר אחר לא יעזור.

הינ'ר י. תמיר:

בוועידת שטוקהולם על האדם וסביבתו שנערכה ב-1972, ובאישור האו"ם, הוכרז ה-5 ביוני כיום הסביבה הבינלאומי. בוועידה בינפרלמנטרית שנערכה בווינה הציעה משלחת ישראל לאמץ את היום הזה כיום דיון בכל הפרלמנטים בבעיות הסביבה, והכנת ספר על הנושא. הארגונים הוולונטריים והשירות של ד"ר מרינוב מכינים פעולות הסברה בכל הנוגע ליום הסביבה הבינלאומי, גם בנת"ס-ספר. מפאת המלחמה נתעכבה הכנת הספר הראשון השנה עד יוני-יולי, ואז ייערך במליאת הכנסת דיון על בעיות הסביבה בישראל. אני מרשה לעצמי להעז ולבקש את כבוד הנשיא לכבוד את הכנסת בנוכחותו כשייערך הדיון הזה, ואז ירגיש העם שהנשיא מייחס חשיבות לא רק לעניני הקציב אלא גם לבעיות הללו.

נשיא המדינה א. קציר:

מבחינה טכנית אינני חושב שיש בעיה; אם לא יקרה משהו יוצא מן הכלל - אשמח לבוא.

הינ'ר י. תמיר:

שנית, הבקשה היא שכבוד הנשיא יוציא מנשר ביום הסביבה הבינלאומי אל הגורמים השונים, כולל ראשי הרשויות המקומיות שעדיין לא כולם מודעים לבעיות איכות הסביבה (אם כי בבחירות האחרונות נבחרו כמה מהם בסיסמה זו של איכות הסביבה).

נשיא המדינה א. קציר:

קיבלתי מכתב מד"ר מרינוב, בו הוא מודיע שב-5 ביוני ברצונו לנקוט בפעולה מסויימת, פגישות וכו', והוא מבקש להתחיל את הפעולה בבית הנשיא. אומרים לי שב-5 ביוני אני עסוק, ואני שואל אתכם אם נראה לכם שאפשר יהיה להתחיל זאת ב-4 ביוני, ערב ה-5 ביוני, ואז אפשר יהיה להכין את המנשר הזה בשיתוף אתכם, ונחליט מה יש לומר.

הינ'ר י. תמיר:

בהחלט.

ובקשתי האחרונה: שתחטוף שיחה עם מר רבין, ותגיד לו שהיתה אצלך משלחת של הכנסת, ותבקשו להביא בחשבון את הנושא הזה במערכת הממשל.

לידיעתכם - לא בכל המדינות הוקמו משרדים מיוחדים לעניני הסביבה. באנגליה יש משרד מיוחד. בגרמניה שר הפנים הוא שר הסביבה; בבריה"מ - שר החקלאות. יש ניואנסים שונים. אבל צריך להיות אדם מיוחד שיהיה מועד לענין הזה, ולא שכל אחד יזרוק זאת לשני.

ועדת הפנים ואיכות הסביבה
22.5.74

נשיא המדינה א. סצ'ר:
אני מבקש מכם שתעבירו אלי חומר
נוסף שאתם חושבים שמן הראוי שאעבור
עליו בנושא איכות הסביבה, וגם בבעיות החוקתיות, מבחינת הכנסת.

אני מצדי אדבר עם מר רבין. אבל אתם
הרי יודעים שיש לו עכשיו בעיות אחרות שהן בעדיפות ראשונה, ומוטב
שיפתור קודם אותן. אבל בהזדמנות ראשונה אדבר אתו גם בענין זה.
כולנו יודעים מה רובץ עליו בימים אלה, כך שניתן לו קודם לפתור את
הבעיות ההן.

אני רוצה שוב להודות לכם. אני חושב
שאתם עושים עבודה חשובה מאד-מאד, מכל בחינה, ונכון שצריך להתרגל
למחשבה שפיתוח אין פירושו הרס הסביבה, ואפשר לאזן.

היו"ר י. תמיר:
דוגמה מצויינת לאיזון זה בין פיתוח,
חיעוש ותעסוקה וכו' לבין שמירה על
איכות הסביבה היתה בבאר-שבע, במפעלי "כור" שזיהמו את האויר. "כור"
הקדישה סכומים עצומים לנושא זה ופתרה את הבעיה. אפשר אפוא לפתור
את הבעיות, אבל הדבר מחייב הקדשת אמצעים כבירים.

בשנוע הבא, אדוני הנשיא, תקבל

מאתנו את החומר.